

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси)

Изготвил становището: проф. д-р Румен Йорданов Брусарски, катедра „Финанси“, Финансово-счетоводен факултет на УНСС, София

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури, утвърдено със Заповед № 1035 от 02.12.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и решение на научното жури от проведено първо заседание на 03.12.2021 г.

Автор на дисертационния труд: Владимир Христов Сиркаров – задочен докторант, област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси).

Тема на дисертационния труд: Предизвикателства пред съвременната парична политика и оптимизиране на управлението на паричните агрегати

Научен ръководител: доц. д-р Александър Ганчев, катедра „Финанси и кредит“, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Настоящото становище е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 198 страници и включва:

- въведение (7 страници);
- изложение (три глави – 175 страници);
- заключение (5 страници);
- списък на използваните и цитираните литературни източници.

Въведението и заключението са изготвени съобразно общоприетите изисквания. Трите глави са добре балансирани и образуват завършен, логически обвързан комплекс. Глава първа обединява 4 параграфа, а глави втора и трета – по 3 параграфа. В изложението е вплетен подходящ илюстративен материал – 11 таблици и 31 фигури.

Дисертацията има ясно дефинирани обект, предмет, цел и задачи на научното изследване и дисертационна теза. *Обект* на разработката е паричното предлагане, а *предмет* – инструментариумът за измерване на паричното предлагане и дефинирането на неговите теоретични, монетарни и количествени характеристики. *Цел* на дисертацията е комплексното изследване на възможностите за оптимизиране на изчисляването на паричното предлагане чрез конструиране на паричен агрегат, който съответства на теоретичните основи на парите като универсално разменно средство. Докторантът защитава *тезата*, че в условията на парични системи с необезпечени пари класическите парични агрегати не представят коректно паричното предлагане, поради което съществува възможност за прецизиране на неговото измерване посредством паричен агрегат, отчитащ изцяло функцията на парите като окончателно платежно средство при всички възможни транзакции.

Авторът познава много добре проблемната област както в теоретичен, така и в чисто практически план. Проучено е достатъчно количество специализирана литература – към дисертационния труд е приложена библиография от 104 заглавия (12 на кирилица и 92 на латиница). Използвана е модерна методология и релевантна статистика. Направени са полезни изводи, оценки, препоръки и обобщения.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е интересна и актуална поради:

- значимостта на парите и паричното предлагане за динамиката на основни макроикономически променливи в условията на парични системи с необезпечени пари;
- наличието на методологически недостатъци в съществуващия инструментариум за измерване на паричното предлагане;
- важността на коректното измерване и управление на паричното предлагане и паричните агрегати в условията на разхлабена парична политика на водещите централни банки през последните десетилетия.

Структурата и изложението са на необходимото научно равнище. В началото се разглеждат парите като икономически феномен – възникване, еволюция и роля в стопанските процеси (глава първа). На тази основа по-нататък авторът представя основните еволюционни и теоретични аспекти на паричните системи (глава втора). Изследването завършва с очертаване на някои ключови теоретични и практико-

приложни въпроси, свързани с оптимизиране на управлението на паричните агрегати (глава трета). Стилът е добър.

Някои части на разработката имат подчертано дискуссионен характер – докторантът представя становища и позиции на отделни автори / школи като (по много въпроси) изразява собствено мнение. Това подсилва изследователския облик на дисертационния труд и е достойно за уважение.

Авторът е спазил правилата за научна етика – оригиналност на научния продукт, коректно цитиране и позоваване, истинност на представената информация.

Авторефератът (в обем от 47 страници) отразява точно и в достатъчна степен съдържанието на дисертационния труд.

Докторантът представя 4 публикации (1 студия, 2 статии и 1 научен доклад), с което покрива националните изисквания. Всички публикации кореспондират с проблематиката на дисертацията.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Основните научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд могат да бъдат систематизирани така:

- дедуктивно обоснована концепция за парите като универсално разменно средство и оригинална класификация на паричните форми – натурални пари, непазарно наложени пари и стоково необезпечени пари;
- дефиниране на основните етапи в развитието на паричните системи и извеждане на техните основни финансово-икономически характеристики от гледна точка на промените, до които водят в управлението на паричното предлагане и оптимизирането на паричната политика;
- критичен анализ на класическите парични агрегати M1 и M2;
- методологическа оптимизация на технологията на структуриране и измерване на паричното предлагане, посредством която се определя кои компоненти на стандартните пари и паричните заместители трябва да участват в процеса на измерване на паричното предлагане;
- предложение за нов паричен агрегат AMS (Actual Money Supply), отразяващ действителното парично предлагане и позволяващ разграничаване на икономическите ефекти, породени от кредитните трансакции и незабавните икономически трансакции, изолиране на макроикономическото влияние на

стандартните пари и паричните заместители и провеждането на ефективна и ефикасна парична политика от страна на централните банки.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Нямам бележки и въпроси по дисертационния труд.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд на тема *„Предизвикателства пред съвременната парична политика и оптимизиране на управлението на паричните агрегати“* е сериозно изследване с ясно изразени научни и научно-приложни приноси. Трудът отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България и разпоредбите на Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

На този фон давам **положителна оценка** на дисертационния труд на г-н Владимир Христов Сиркаров за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (финанси).

08.01.2021 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Р. Брусарски)